

**Μπορεί ο κόσμος ν' αλλάξει;
Μπορεί να σκεφτεί διαφορετικά;**

09/04/2013

Η ηθοποιός **Κάτια Γέρου**, μιλά στην **Κρυσταλία Πατούλη** με αφορμή την παράσταση «**Ντοκουμέντο**», συμμετέχοντας στην ακτιβιστική Έρευνα για την Κρίση που δημοσιεύεται στο *txxs.gr* από το 2010.

«Με το «Ντοκουμέντο», θελήσαμε να καταγραφεί η απορία, η αμηχανία, η οργή μας και οι σκέψεις μας για τα όσα συμβαίνουν. Μπορεί ο κόσμος να αλλάξει; Μπορεί να σκεφτεί διαφορετικά;

Για όλα αυτά συναντηθήκαμε τέσσερις άνθρωποι: Η **Ελεάνα Γεωργούλη** -μια αγαπημένη μου μαθήτριά από τη σχολή του Θεάτρου Τέχνης- ο μουσικός **Λεωνίδας Μαριδάκης**, ο **Σάββας Στρούμπος** που ανέλαβε τη σκηνοθετική επιμέλεια κι εγώ.

Από τον περασμένο Σεπτέμβρη ξεκινήσαμε να μαζεύουμε υλικό. Πηγαίναμε και στηνόμασταν στις ουρές του ΟΑΕΔ, του ΙΚΑ, σε νοσοκομεία που είχαν εφημερία, ακούγαμε αυτά που έλεγαν οι άνθρωποι, την απόγνωσή τους, τα αιτήματά τους, και προσπαθούσαμε να τα καταγράψουμε. Μαζεύαμε αποκόμματα από εφημερίδες, διαβάζαμε βιβλία για την κρίση.

Τα ωμά, πραγματικά υλικά που συλλέξαμε, σιγά σιγά μεταμορφώθηκαν σε έναν λόγο πιο μεταφορικό, και το τελικό αποτέλεσμα της παράστασης έχει στοιχεία από το πολιτικό cabaret και την performance. Έτσι στα κείμενά μας, συναντάμε τον **Primo Levi** που μιλάει για την εμπειρία του στο Άουσβιτς και για το τι είναι φασισμός, ή τον **Subcomandante Marcos** που περιγράφει πώς σκέφτεται η εξουσία.

Επίσης, γραφτήκανε 3 τραγούδια με στίχους και μουσική πρωτογενείς από τον Λεωνίδα Μαριδάκη, και χρησιμοποιήσαμε κάποιους στίχους του Γιάννη Αγγελάκα από ένα τραγούδι του που λέει: «**Πατρίδα μου είναι εκεί που μίσησα και με μίσησαν περισσότερο απ' οπουδήποτε αλλού**».

Κάποια στιγμή, προστέθηκαν και μικρές δικές μας φράσεις, και τέλος χρησιμοποιήσαμε αποσπάσματα από την ελληνική ποίηση. Αν τα βάλεις όλα αυτά τα κομμάτια των ποιητών μαζί, λένε... τα πάντα! Το τι συμβαίνει, οι ποιητές μας το είπαν. Ήταν μία διαρκής προειδοποίηση. Οι άνθρωποι αυτοί, με τα υπέροχα ελληνικά τους μας φώναξαν! Ειδοποίησαν. Η παράσταση ομνύει σε αυτό που λέμε πολιτισμό, πνευματικότητα.

Σήμερα έχουμε φτάσει στο σημείο, να πιστεύουμε ότι όλα αυτά τα 'χουν ανάγκη μόνο οι χορτάτοι άνθρωποι, αυτοί που μπορούν να πληρώσουν ένα ακριβό εισιτήριο. Ενώ εμείς λέμε με τον δικό μας αδέξιο ή επιδέξιο τρόπο(δεν ξέρω!), ότι όλα αυτά θα 'πρεπε να είναι η τροφή του ανθρώπου που πάσχει. Αυτή η απίστευτη κληρονομιά και ο πλούτος που έχει παράξει η χώρα, ανήκουν σε όλους.

Γιατί μοιάζει, σήμερα, σαν... να μη μας ανήκουν πια; Σα να μην τα πολυθυμόμαστε; Σα να μην τα μνημονεύουμε όσο πρέπει; Είναι πολύ περίεργο, αυτό που συμβαίνει. Σαν κάποιος μηχανισμός να μας έκανε να ξεχάσουμε, ότι δεν έπρεπε με τίποτα να ξεχαστεί. Κάνουμε, λοιπόν στο «Ντοκουμέντο» ένα είδος επίκλησης, να ξαναθυμηθούμε μερικά βασικά πράγματα!»

Όταν φτάνουμε να ζούμε σε μία κοινωνία που τρέφεται κυρίως μέσα από το χρήμα, η ψυχή μας(γιατί ο πολιτισμός είναι δεν είναι η ψυχή μας;) έχει μπει σε δεύτερη μοίρα; Χάσαμε την ψυχή μας με κάποιον τρόπο;

«Απολύτως! Υπάρχει μια φράση που λέμε στην παράσταση: **Κορμιά χωρίς κεφάλια, κεφάλια χωρίς μάτια, μάτια χωρίς σκέψη, σκέψη χωρίς ψυχή.**

Αυτός ο κατακερματισμένος άνθρωπος, έρμαιο ενός life style απίστευτα χαζού και γκροτέσκου, ενός life style που είναι η παρωδία του ανθρώπου. Δεν θα πρεπε να λέγεται life style. Ήταν death style...

Αυτή η σκέψη είναι μέσα στον προβληματισμό της παράστασής μας. Καθόμαστε καμιά φορά μετά την πρόβα και συζητάμε, προσπαθώντας να βρούμε τη γραμμή που διαπερνάει την παράσταση, ακριβώς επειδή είναι αποσπασματική, και να βρούμε το τι αρθρώνουμε. Και σαφώς

αρθρώνουμε την πίστη μας σε ένα είδος αλληλεγγύης. Να κρατιόμαστε από το χέρι και να προχωράμε. Κάτι ρεαλιστικό, και απολύτως αναγκαίο, που δεν έχει κανενός είδους λυρισμό... Βλέπετε, όμως, είναι όλα παρεξηγημένα.

Υπάρχει ένας στίχος του Κατσαρού, που λέει: **Αντισταθείτε σ' αυτούς που λένε «λυρισμό» τα ωραία λόγια.** Τα ωραία λόγια είναι τραχιά πάντα, είναι στιβαρά, είναι αιχμηρά. Αλλά, βλέπετε, όλα είναι παρεξηγημένα».

Παρόλο που πήρατε στοιχεία από ντοκουμέντα, από την πραγματική ζωή των συμπολιτών σας, ποια ήταν εκείνα που θέλατε να υπάρχουν οπωσδήποτε στο κείμενο της παράστασης, από την πραγματικότητα γύρω σας, αλλά και από την πραγματικότητα μέσα σας;

«Θελήσαμε να μιλήσουμε για την αγριότητα του φασιστικού λόγου, την αγριότητα του λόγου της εξουσίας καθώς και για τους δικούς μας φόβους και να συμπεριλάβουμε ακόμη και τις προτάσεις μας. Το ονομάσαμε Ντοκουμέντο. Κάτι σαν: Η δική μας αλήθεια.

Προσπαθήσαμε, να μοιραστούμε ακόμα και την αμηχανία μας, και τα ερωτήματά μας. Δυστυχώς, η εποχή μας βρίσκεται τόσο κάτω από το «Δόγμα του σοκ», που δεν μπορείς να τραγουδήσεις κάτι αντίστοιχο με το: «**Εμπρός βοηθάτε να σηκώσουμε τον ήλιο πάνω από την Ελλάδα**»... Δεν είναι πολύ κρίμα; Δεν μπορείς... να βρεις την αντίστοιχη φλόγα και το αντίστοιχο θάρρος για να μιλήσεις έτσι».

Για την αλληλεγγύη, δηλαδή... Έχουμε ξεχάσει αυτή τη λέξη; Διότι έχει μυθοποιηθεί και ο άνθρωπος που κάνει τα πάντα μόνος του; Ακόμα και στα σόσιαλ μίντια κυκλοφορούν σχόλια που λένε: «να πούμε ένα μπράβο στον εαυτό μας που περάσαμε δύσκολα και δεν το είπαμε πουθενά και το περάσαμε μόνοι μας...»

«Είναι τρομακτικό. Γιατί αν το κάνεις αυτό, μία, δύο, τρεις, θα αρρωστήσεις, θα σου βγει κάτι, αφού δεν το είπες πουθενά και το πέρασες μοναχός σου. Και δεύτερον, όσες φορές ακούω εξομολογήσεις ανθρώπων ή δημόσιες, ή μέσω της τέχνης τους, είτε στη γειτονιά, που κάποιος εξομολογείται το ζόρι που τραβάει... το εκτιμώ πολύ. Και δεν είναι απαραίτητο να συνδυάζεται η εξομολόγηση με την κλαψούρα! Αλλά είναι

όλα τόσο παρεξηγημένα! Γιατί η εξομολόγηση, έχει θάρρος και τσαμπουκά. Και είναι χρήσιμη. Όταν ακούς τον άλλο να μιλάει, βοηθιέσαι και εσύ».

Συνήθως λοιδορούνται όσοι μιλούν πρωτοπρόσωπα, είτε είναι δημόσια πρόσωπα είτε όχι. Ενώ, ό,τι προσωπικό μας λέει κάποιος, δεν θα έπρεπε να το εκλαμβάνουμε ως δώρο; Υπάρχει διαστρέβλωση και γι αυτό, εκτός των άλλων;

«Ακριβώς. Και είναι σαν να πρέπει να είμαστε, μονίμως: Πολύ νέοι, πολύ ωραίοι, πολύ υγιείς, πολύ πλούσιοι, πολύ επιτυχημένοι, πολύ ευτυχείς! Δεν ξέρω, που είναι όλοι αυτοί οι τύποι; Να τους βρούμε να τους βάλουμε σε ένα μουσείο... Η αντιπρόταση είναι να εξομολογούμαστε, κι ας περάσουμε τη ζωή μας λοιδορούμενοι. Τόσα έχουμε πάθει, τι παραπάνω θα πάθουμε;

Στην παράσταση **μιλάμε και γι' αυτό το χαμόγελο διαρκείας, το με-το-ζόρι-χαμόγελο**. Ε, όχι, δεν θα τους κάνουμε τέτοιο χατίρι. Διότι αν τους κάνουμε τέτοια χατίρια θα φτάσουμε σε μια απόλυτη παραμόρφωση.

Η φύση και κλαίει, και ουρλιάζει και οργίζεται. Υπάρχει όλη η γκάμα. Η συνεχής άνοιξη, το συνεχές χαμόγελο, δεν είναι άνοιξη, είναι φορμόλη, είναι τσιμέντο, είναι σχηματοποιημένο απόλυτα. Και αυτό που ζούσαμε τα προηγούμενα χρόνια, δεν θα το έλεγα άνοιξη, αλλά ένα πάρτι διαρκείας, με θαμώνες τους party animals. Τώρα πια όλη η αγωνία βρίσκεται στο να μη χάσουμε αυτή τη μικρή φλογίτσα που διαμαρτύρεται και που ψάχνει εναλλακτικούς δρόμους».

Τα τελευταία χρόνια μετά την κρίση, ποιες είναι οι στιγμές που έχουν εντυπωθεί στη μνήμη σας;

«Μια στιγμή που μου έχει μείνει, ήταν μία τεράστια διαδήλωση με απίστευτη ρήψη χημικών. Αμέσως μετά οι άνθρωποι σχημάτισαν μια αλυσίδα και με πλαστικά μπουκαλάκια έπαιρναν νερό από το συντριβάνι του Συντάγματος, και σαν σκυταλοδρομία, τα έφταναν σε όλο το χώρο, από πάνω μέχρι κάτω, ώσπου σιγά σιγά πλύθηκε η πλατεία και ξεκίνησε η συνέλευση.

Οι συνελεύσεις αυτές για το δικό μου το μυαλό ήταν πολύ ουσιαστικές. Άλλο ένα ξεχασμένο πράγμα, το να μπορείς να μιλάς, μέσα σε ένα

πλήθος και ο άλλος να μπορεί να σε ακούει και να μοιράζονται οι σκέψεις και τα αισθήματα. Εκείνη τη μέρα δεν θα την ξεχάσω...».

Μα, το μόνο που μπορούμε να μοιραστούμε οι άνθρωποι πραγματικά ισότιμα, δεν είναι οι σκέψεις και τα συναισθήματά μας;

«Κι όμως, θυμάμαι μια μέρα που είχαμε πάει με την Ελεάνα στον Άγιο Σάββα που εφημέρευε και κατευθυνόμενες προς μία τεράστια αίθουσα αναμονής, αναρωτηθήκαμε μήπως κάναμε λάθος γιατί δεν ακουγόταν τίποτα... Στρίψαμε στη γωνία και βρεθήκαμε σε αυτή την αίθουσα, αντικρίζοντας ένα ακίνητο πλήθος κάπου 300 ατόμων, που δεν μιλούσε κανείς! Παρόλο που σε τέτοιες συναντήσεις συνήθως υπάρχουν συζητήσεις, χάος, ίσως και φασαρίες, εκεί κανείς δεν μιλούσε... Και είμαστε λαός που έχουμε μία άνεση να πιάνουμε κουβέντα».

Είμαστε; Ήμασταν;

«Ήμασταν... Ήταν πραγματικά το απόλυτο σοκ. Να βλέπεις τους ανθρώπους σιωπηλούς με σκυμμένο κεφάλι».

Να μη μοιράζονται τίποτα...

«Τίποτα! Δεν ακουγόταν ούτε ένας ψίθυρος...

Και βέβαια, δεν θα ξεχάσω την κωφάλαλη μητέρα που είχε ανέβει πάνω στο γερανό στην Ομόνοια και προσπαθούσε με χειρονομίες στη γλώσσα των κωφαλάλων, και πετώντας χαρτάκια, να διαμαρτυρηθεί για την κατάργηση του επιδόματός της. Ήταν λες και την έβαλε ο Beckett εκεί πάνω... αν και την είχε βάλει μόνο η απελπισία της».

Ποιες αιτίες μας έφεραν ως εδώ, και κυρίως τι πρέπει να κάνουμε; Τι πιστεύετε;

«Το ένα είναι ότι αφήσαμε την τύχη των πραγμάτων σε «ειδικούς»(με πολλά εισαγωγικά)...Θα μου πείτε, μπορεί ένας πολίτης να έχει εποπτεία, του πώς οργανώνεται η οικονομία της χώρας; Κανονικά θα 'πρεπε να μπορεί να 'χει. Θα 'πρεπε να ξέρει ότι ο παραγωγικός ιστός της χώρας διαλυόταν και κανείς δεν έκανε τίποτα.

Αποδείχθηκε, λοιπόν, ότι αυτοί οι «ειδικοί» δεν ήξεραν την τύφλα τους, και αφήσαν χέρσο ένα τεράστιο και πολύ γόνιμο χωράφι(και κυριολεκτικά και μεταφορικά το αναφέρω). Δεν μιλάω, δηλαδή, μόνο για

τη γεωργία. Για παράδειγμα, υπήρχαν τόσα εργοστάσια και βιοτεχνίες που τώρα δεν υπάρχουν. Άμα το σκεφτείς τρελαίνεσαι. Δηλαδή, αντί η παραγωγή να αυξάνεται σ' αυτή τη χώρα, η παραγωγή έπαψε να υφίσταται!

Το ένα θέμα είναι αυτό. Το άλλο, είναι: Δανείζεσαι για να εξακολουθείς να δανείζεσαι; Ο αλόγιστος δανεισμός, είναι από τις σημαντικότερες αιτίες. Πώς το κάνουν αυτό για μια ολόκληρη χώρα; Ποιος τους δίνει το δικαίωμα να υπερδανείζουν μια χώρα, και να εκτινάσσουν το χρέος μέχρι εκεί πάνω;

Επομένως, η αιτία της καταστροφής είναι ότι ο οικονομικός σχεδιασμός έγινε από ανθρώπους που δεν είχαν ιδέα –αλλά είναι τρομερό να μην έχεις ιδέα και να διαχειρίζεσαι τα οικονομικά μιας ολόκληρης χώρας. Εδώ εμείς οι ηθοποιοί, λέμε καμιά φορά τα λόγια μας άσχημα, ή δεν παίζουμε έναν ρόλο καλά, και μας ξευτελίζουνε!

Το άλλο, είναι η κλεπτοκρατία και η διαφθορά, πράγμα που και αυτό το ήξεραν οι πάντες. Συγχρόνως, εμείς οι πολίτες, δεν συμμετείχαμε σε τίποτα και δεν ενημερωνόμασταν για τίποτε. Πηγαίναμε ψηφίζαμε... Ολυμπιακός – Παναθηναϊκός, και μετά τέλος. Καμιά αίσθηση της κοινωνικής και προσωπικής ευθύνης.

Μέσα σε όλα τα τεράστια χρέη, που είναι και οι Ολυμπιακοί Αγώνες, είναι και οι μίζες για τα εξοπλιστικά συστήματα... Χρεωθήκαμε γι αυτό το λόγο. Και μετά, όταν ήρθε η ώρα της κρίσης, δεν σηκώθηκε ένας από τους κυβερνώντες να ζητήσει έναν λογικό διακανονισμό. Να ζητήσει λογιστικό έλεγχο, που πήγαν δηλαδή τα λεφτά των δανείων. Η έλλειψη οποιασδήποτε διάθεσης καν για διαπραγμάτευση, είναι το πιο φρικτό, είναι έγκλημα.

Η Γερμανία δεν θα είχε σηκώσει ποτέ κεφάλι, αν μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, οι σύμμαχοι δεν έλεγαν: οκ, θα ξεχρεώσεις, με το να ενώσουμε το χρέος σου, με την ανάπτυξή σου. Όταν η ανάπτυξη πάει καλά θα αποπληρώνεις, όταν δεν πάει καλά δεν θα το αποπληρώνεις.

Δεν διαπραγματεύτηκε, λοιπόν, κανείς και έσυραν έναν ολόκληρο λαό σε έναν πόνο, άνευ λόγου... Πολλοί λίγοι άνθρωποι, όπως ο Γλέζος, μιλούν για τις γερμανικές αποζημιώσεις και το κατοχικό δάνειο. Πραγματικά, θα έπρεπε όλες οι ελληνικές εφημερίδες σήμερα να χωρίσουν την πρώτη

σελίδα τους μόνιμα σε δύο μέρη. Το ένα μέρος να λέει για το κατοχικό δάνειο της Γερμανίας και τον λογιστικό έλεγχο του χρέους μας, και στην υπόλοιπη σελίδα όλες τις άλλες ειδήσεις».

Και τι άλλο θα έπρεπε να γίνει;

«Έλα ντε! Τι να πω; Εμένα με παρηγορεί το γεγονός ότι υπάρχουν 1200 αγροτικοί συνεταιρισμοί και συνεταιρισμοί ανταλλαγής. Δηλαδή, η αυτοοργάνωση και η αλληλεγγύη των ανθρώπων, είναι ένα από τα πιο βασικά.

Επίσης, ένας εθελοντισμός που θα στήριζε την Παιδεία και τον Πολιτισμό, μία ομάδα κρούσης και αντίστασης χιλιάδων καλλιτεχνών και εκπαιδευτικών, ανθρώπων των γραμμάτων και των τεχνών, που θα όργωνε την επικράτεια και θα πρόσφερε γνώση και πολιτισμό σε όσους το έχουν ανάγκη, αλλά δεν έχουν πρόσβαση.

Σε αυτή τη φάση που βρισκόμαστε, βρίσκω εφιαλτικό να μην συζητιέται ένα άλλο σενάριο εξόδου από την κρίση. Φαίνεται σαν τα όποια Plan B, όπως λέγονται, να απαγορεύονται ακόμα και να συζητηθούν! Πραγματικά απορώ γιατί δεν αφήνουν κάποιον ούτε να αρθρώσει μια άποψη π.χ. περί επιστροφής σε εθνικό νόμισμα. Όχι για να το κάνουμε οπωσδήποτε, αλλά για να ξέρουμε τι ακριβώς σημαίνει.

Όταν φτάσει μια κοινωνία να φοβάται τη συζήτηση, να δαιμονοποιείται η συζήτηση και να μπαίνουν ταμπό, τότε μάλλον πρέπει να φοβόμαστε γενικότερα».